

Temat lekcji: Polska w Unii Europejskiej

Nie zawiera pracy domowej.

Podręcznik strony: 384-391.

Proszę wpisać do zeszytu poniższe punkty:

1. Likwidacja Układu Warszawskiego
2. Polska polityka zagraniczna po 1989 roku
3. Polska droga do UE
 - a. 8.04.1994 złożenie przez Polskę wniosku o przyjęcie do UE
 - b. 7-8.06.2003 referendum w sprawie przystąpienia Polski do UE (referendum akcesyjne)
 - c. 1.05.2004 przystąpienie Polski do UE
4. Państwa UE

Proszę zapoznać się z treścią podręcznika odnośnie punktów 1-3 oraz w związku punktami od trzeciego proszę zapoznać się z materiałami dostępnymi na rekomendowanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej platformie edukacyjnej www.epodreczniki.pl.

LINK DO LEKCJI ZNAJDUJE SIĘ PONIŻEJ:

<https://epodreczniki.pl/a/polska-w-unii-europejskiej/DpNQdWoph>

W uzupełnieniu podręcznika:

Rok 1989 przyniósł Polsce nie tylko początek transformacji ustrojowo-gospodarczej, lecz także zmusił rządzących do odpowiedzi na pytanie: jaki kierunek powinna przyjąć polska polityka zagraniczna?

W BŁOKU WSCHODNIM

Po II wojnie światowej Polska znalazła się w tzw. **bloku wschodnim**, w którym dominującą rolę odgrywał ZSRR. Oznaczało to, że państwo polskie przestało być w pełni suwerenne. Jednym z pierwszych przejawów zależności od Związku Radzieckiego w polityce zagranicznej było odejście od współpracy z państwami zachodnimi. Polska stała się też członkiem dwóch głównych organizacji międzynarodowych skupiających państwa satelickie ZSRR: utworzonej w 1949 r. **Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG)** oraz powstałego w 1955 r. **Układu Warszawskiego**. Od tej pory polską politykę zagraniczną w dużej mierze determinowały dyrektywy i nakazy przesyłane z Moskwy.

Logo RWPG.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Rada_vz%C3%A1jemn%C3%A9_hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A9_pomoci

Celem istnienia Układu Warszawskiego było podporządkowanie armii państw bloku wschodniego ścisłej kontroli ZSRR i uczynienie z nich narzędzia realizacji radzieckiej polityki międzynarodowej.

Przykładem może być interwencja wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji w 1968 r. W operacji tej obok wojsk radzieckich wzięły udział także jednostki wojskowe innych państw sojuszu, w tym Polski. Z kolei oficjalnym celem RWPG była koordynacja działań gospodarczych państw socjalistycznych, lecz w rzeczywistości organizacja ta ułatwiała wyzysk gospodarczy krajów członkowskich przez ZSRR.

NOWE KIERUNKI POLITYKI ZAGRANICZNEJ

Po objęciu władzy w 1989 r. rząd Tadeusza Mazowieckiego musiał określić nowe kierunki w polskiej polityce zagranicznej, przystające do zmienionych warunków na świecie. Podstawowymi zadaniami, jakie stanęły przed kierującymi polityką zagraniczną po 1989 r., było wystąpienie Polski z organizacji międzynarodowych bloku wschodniego i umocnienie pozycji kraju jako samodzielnego podmiotu w polityce zagranicznej. Dopiero później można było rozpocząć realizację długofalowych celów strategicznych, za które uznano dążenie do

integracji ze strukturami **Paktu Północnoatlantyckiego (NATO)** oraz przystąpienie do **Unii Europejskiej (UE)**. Główna odpowiedzialność za sprawną realizację tych zadań spoczywała na Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Po czerwcowych wyborach 1989 r., gdy na czele rządu stanął Tadeusz Mazowiecki, tę rolę ministra spraw zagranicznych powierzył on **Krzysztofowi Skubiszewskiemu**. Wybór ten okazał się niezwykle trafny.

KRZYSZTOF SKUBISZEWSKI

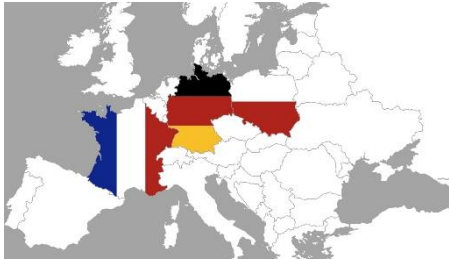
<https://dzieje.pl/aktualnosci/w-warszawie-pochowano-krzysztofa-skubiszewskiego>

Pierwsze działania nowego ministra miały na celu zerwanie więzi łączących Polskę z strukturami bloku wschodniego oraz unormowanie stosunków z sąsiadami. W 1989 r. – wskutek rozkładu systemu komunistycznego w Europie Środkowo-Wschodniej – praktycznie ustały działania RWPG, która ostatecznie została rozwiązana w czerwcu 1991 r. Już kilka dni później na posiedzeniu w Pradze zawarto porozumienie o likwidacji Układu Warszawskiego. Pozostałością po tym sojuszu były nadal stacjonujące na terenie Polski wojska radzieckie. Doprowadzenie do ich wycofania z naszego kraju stało się jednym z najważniejszych zadań w stosunkach ze wschodnim sąsiadem. Kolejnym wyzwaniem dla ministra Skubiszewskiego było ugruntowanie pozycji Polski jako samodzielnego, w pełni suwerennego i demokratycznego podmiotu w polityce międzynarodowej. Ważnym krokiem w tym kierunku było przyjęcie Polski w listopadzie **1991 r.** do **Rady Europy**, organizacji skupiającej wyłącznie kraje demokratyczne. Uczestnictwo w tej organizacji potwierdzało, że w Polsce zostały zbudowane podstawy ustroju demokratycznego i przestrzegane są prawa człowieka.

RELACJE POLSKI Z SĄSIADAMI

W okresie Jesieni Ludów zmieniająca się sytuacja w Europie Środkowo-Wschodniej przyniosła nie tylko upadek bloku radzieckiego, lecz także zjednoczenie Niemiec i rozpad ZSRR. Z punktu widzenia polskiej racji stanu należało szybko doprowadzić do zawarcia układów ze wszystkimi otaczającymi Polskę sąsiadami. Doniosłą rolę w tym dziele odegrał minister Skubiszewski.

Pierwszym państwem, z którym podjęto rozmowy, były **Niemcy**. Polska aktywnie popierała likwidację muru berlińskiego i późniejsze połączenie dwóch państw niemieckich. Zaowocowało to w listopadzie 1990 r. podpisaniem polsko-niemieckiego traktatu granicznego, w którym władze zjednoczonych Niemiec uznawały trwałość polskiej granicy zachodniej na Odrze i Nysie Łużyckiej.

TRÓJKĄT WEIMARSKI

Wkrótce Niemcy zaczęły popierać polskie starania o przystąpienie naszego kraju do NATO. W 1991 r. został utworzony tzw. **Trójkąt Weimarski**, porozumienie dotyczące współpracy politycznej Polski, Niemiec i Francji. Poparcie udzielone Polsce w ramach Trójkąta ułatwiło naszemu państwu integrację z NATO i UE.

<https://wszystkoconajwazniejsze.pl/prof-michal-kleiber-trojkat-weimarski-naturalna-konsekwencja-ugruntowanej-wspolpracy/>

Znacznie trudniej układały się stosunki Polski ze **Związkiem Radzieckim**, a potem **Rosją**. Zostały podjęte negocjacje w sprawie wycofania stacjonujących na polskim terytorium żołnierzy Armii Radzieckiej. Trudna operacja likwidacji radzieckich baz wojskowych w Polsce zakończyła się dopiero w 1993 r. W tym czasie strona polska wspierała niepodległościowe starania niektórych republik ZSRR, przede wszystkim litewskiej, białoruskiej i ukraińskiej. Nie przeszkodziło to jednak w normalizacji stosunków dobrosąsiedzkich ze Związkiem Radzieckim, a po jego rozpadzie z Rosją. Ta ostatnia w 1993 r. zdecydowanie przeciwstawiła się polskim dążeniom do wstąpienia w szeregi Paktu Północnoatlantyckiego, co w pewnym stopniu opóźniło ten proces.

Po rozpadzie ZSRR i powstaniu nowych państw za polską granicą wschodnią konieczne stało się doprowadzenie do zawarcia z nimi układów o dobrym sąsiedztwie. Najwcześniej taki dokument został podpisany z **Białorusią**. Niestety wkrótce stosunki z tym sąsiadem znacznie się pogorszyły. Było to konsekwencją przejęcia władzy na Białorusi przez antydemokratyczny reżim Aleksandra Łukaszenki, który dodatkowo krytykował proces rozszerzania NATO na wschód. Ponadto nowe białoruskie władze rozpoczęły represjonowanie mniejszości polskiej i podjęły próbę podporządkowania sobie Związku Polaków na Białorusi. Ostra reakcja ze strony polskiej oraz wspieranie przez Polskę białoruskich stronnictw opozycyjnych wobec reżimu nie wpłynęły na ocieplenie wzajemnych relacji między obu państwami.

Znacznie lepiej kształtowały się relacje Polski z **Ukrainą**. Polska była pierwszym państwem, które uznało niepodległość swojego nowego sąsiada. Szybko nawiązano nie tylko stosunki polityczne, lecz także gospodarcze. Ważnym momentem była ukraińska pomarańczowa rewolucja (2004–2005), w czasie której zarówno przedstawiciele polskich elit politycznych, jak i zwykli obywatele wyrazili zdecydowane poparcie dla demokracji na Ukrainie. Przyczyniło się to do zbliżenia między Polakami i Ukraińcami, czego konsekwencją było chociażby otwarcie odnowionego cmentarza Orłąt Lwowskich czy współorganizacja mistrzostw Europy w piłce nożnej w 2012 r.

Najtrudniej układały się stosunki z **Litwą**. Dopiero w 1994 r. udało się podpisać układ o dobrym sąsiedztwie i współpracy. Polska poparła później litewskie dążenia do przystąpienia do NATO, a w 2004 r. oba kraje weszły w skład Unii Europejskiej. Niestety dzisiaj istnieje jeszcze kilka kwestii spornych między obydwoma państwami, wymagających jak najszybszego rozwiązania, m.in. problemy pisowni nazwisk Polaków – obywateli litewskich czy działania polskich szkół na Litwie.

Znacznie lepiej niż z Litwą układały się relacje z południowymi sąsiadami. Po podziale Czechosłowacji na **Czechy** i **Słowację** Polska natychmiast uznała oba państwa i nawiązała z nimi stosunki dyplomatyczne.

Podjęto także wspólne działania mające doprowadzić do przyjęcia tych państw do NATO i UE. Jako efekt współdziałania powstała **Grupa Wyszehradzka**, w której znalazły się także Węgry.

GRUPA WYSZEHRADZKA

<https://kresy24.pl/grupa-wyszehradzka-tworzy-wspolna-telewizje-ustalnia-niebawem/>

CZŁONKOSTWO W UNII EUROPEJSKIEJ

Dłużej niż w przypadku NATO trwały starania mające na celu integrację Polski z Unią Europejską. Już w 1989 r. otworzono polskie przedstawicielstwo przy Wspólnotach Europejskich (poprzednik UE). Dwa lata później Polska podpisała umowę stowarzyszeniową ze Wspólnotami. Droga do członkostwa w UE była jednak jeszcze daleka. Polska musiała bowiem spełnić wiele politycznych i ekonomicznych warunków, co wymagało licznych zmian, przede wszystkim w dziedzinie gospodarki i systemu prawnego naszego państwa. Wśród państw członkowskich Unii doceniano polski wkład w obalanie komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej, co wpływało na pozytywną ocenę naszych dążeń integracyjnych.

Jednocześnie zdawano sobie sprawę z pewnego zacofania cywilizacyjnego państw dawnego bloku wschodniego i obawiano się kosztów finansowych, które Unia musiałaby ponieść w związku z ich przystąpieniem do tej organizacji. Dlatego też duży nacisk kładziono na spełnienie kryteriów ekonomicznych i negocjacje z państwami kandydatami. Polska rozpoczęła negocjacje z Unią Europejską w 1998 r., a zakończyła w 2002 r. Otwierało to drogę do zawarcia traktatu akcesyjnego, który **16 kwietnia 2003 r.** w **Atenach** w imieniu Polski podpisali premier **Leszek Miller** i minister spraw zagranicznych **Włodzimierz Cimoszewicz**.

Kolejnym krokiem w zatwierdzeniu traktatu akcesyjnego było ogólnopolskie referendum w tej sprawie, które odbyło się **7–8 czerwca 2003 r.** Eurosceptycy wzywali do głosowania za odrzuceniem traktatu. Przedstawiali argumenty, że Polska po przystąpieniu do Unii Europejskiej może utracić tożsamość narodową. Część duchowieństwa wskazywała także na daleko posuniętą laicyzację społeczeństw Europy Zachodniej, co mogłoby przynieść w Polsce niepożądane zjawiska. Natomiast zwolennicy przystąpienia Polski do Unii Europejskiej podkreślali liczne korzyści, które nasz kraj mógł wynieść z członkostwa w strukturach europejskich. Ostatecznie za przystąpieniem do UE opowiedziało się 77,45% głosujących. Traktat akcesyjny wszedł w życie **1 maja 2004 r.** i od tego dnia Polska jest członkiem Unii Europejskiej.

Państwa członkowskie UE

Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Holandia, Niemcy, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Wielka Brytania, Włochy

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Pa%C5%84stwa_cz%C5%82onkowskie_Unii_Europejskiej

* * *

W ciągu dwudziestu lat od zawarcia porozumień okrągłego stołu Polska zrealizowała swoje strategiczne cele w polityce zagranicznej, stając się członkiem NATO i Unii Europejskiej. W dużej mierze jej dalsze kierunki działania na arenie międzynarodowej wyznacza teraz przynależność do wymienionych organizacji, co nie oznacza, że Polska została pozbawiona suwerenności i prawa do podejmowania samodzielnych działań w sferze polityki zewnętrznej.

Przydatne linki:

1. Trójkąt weimarski
<https://www.gov.pl/web/dyplomacja/trojkat-weimarski>
2. RWPG
<https://dzieje.pl/aktualnosci/powstanie-rwpg>
3. Grupa Wyszehradzka
https://pl.wikipedia.org/wiki/Grupa_Wyszehradzka